

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KEREITI YA 12

SEPEDI LELEME LA GAE (HL)

LEPHEPHE LA PELE (P1)

PREPARATORY EXAMINATION 2008

MEMORANTAMO

MEPUTSO: 70

NAKO: 2 DIIRI

Palomoka ya matlakala a memorantamo ke 5.

KAROLO YA

TEKATLHAOLOGANYO

POTŠIŠO 1

1.1

- 1.1.1 - Dipolayano le dintwa tša semorafe.
- Kgethologanyo gare ga Maafrika.
- Tlhokagalo ya botho le kamogelano. (3)
- 1.1.2 - O tšweletša maikutlo a tlhohleletšo ya lerato le kwelobohloko gare ga Maafrika.
- Okgopela setšhaba go fediša mona le lehloyo la semorafe.
- Go fedišwe dintwa le dipolayano.
Balekwa ba tla tšweletša dikarabo tša go fapana. (4)
- 1.1.3 - Motho o swanetše go hlompha batho ba bangwe le ditokelo tša bona.
- Naga ya rena ka ge e na le khutšo, e ka fetoga legodimo go bao ka dinageng tša bona go se nago khutšo le tšhireletšo.
- Afrika-Borwa e amogele batho ka moka go dula ka nageng. (3)
- 1.1.4 Balekwa ba tla fa ditsela tša go fapana tša go fediša ditiragalo tša mohuta wo
-Ge mmušo o ka aba mešomo gore Maafrika Borwa a se ke a nagana gore matšwantle ke bona ba tšeago mešomo.
- Ge ka mo nageng go ka bjalwa motheo wa kamogelano, kgotlelelano le tlhomphano ntle le kgethollo ya semorafe.
- Ge go ka ba le taolo ya maleba mellwaneng ya naga le dinaga tša baagišane go kgonthišiša gore matšwantle ao a tsenego ka mo nageng ba tsena ka molao e se go go no šwahlela ka bontši.
- Ge go ka fedišwa bosenyi ka mo nageng, ga go yo a ka naganelago gore matšwantle ke bona ba oketšago bosenyi. (4)
- 1.1.5 Ke kakanyo fela ka ge o ka se tšee sephetho ka go lebelela motho goba go mmolediša gomme wa fetša ka gore ga a tšwe ka nageng ya geno. (3)
- 1.1.6 Go bohloko go hlokofalela dinageng di šele ka gore o ka se robale nageng ya geno moo badimo ba geno ba robetšego gona. Bathobaso ba na le ditumelo tša go fapana. (2)

[19]

- 1.2
- 1.2.1 Go thwe o ile a patlama/ a utama gare ga dikgong gore a bonwe nke ke yena legong. (2)
- 1.2.2 Ba itišitše ka go nwa madila.
A sepela ka go thekesela. (2)
- 1.2.3 Pebofatšo – go laetša tlhompho (2)
- 1.2.4 Molaotheo wa naga o re batho ba se itšeele molao ka matsogong. (2)
- 1.2.5 Balekwa ba tla tšweletša magato a go fapana a go fetšiša bosenyi ka mo nageng.
- Go tliša letsogo la molao
- Kotlo ya bohloko go batho bao ba rekago dilo tša go utswiwa.
- Badiredi ba mmušo bao ba nkgago lefetla le go ba le seabe ditiragalong tša bosenyi ba fegwe/ rakwe mešomong.
- Go fedišwe peile, aphile parola le gore bagolegwa ba fokoletšwe ditokelo. (2)
- 1.2.6 Aowa, molaotheo wa naga o re motho mang le mang ge a sentše o swanetše gore a sekišwe, a ahlolwe go sa lebelelwe maemo a gagwe. (2)
- [15]**
- [30]**

KAROLO B

KAKARETŠO

POTŠIŠO 2

- Tshepo o botša Thoko yo a ratanago le yena gore ba swanetše go robalana.
- Thoko o a gana o re ga se a itokišetša go tsenela tša thobalano ka ga bjale.
- Tshepo o re ge Thoko a sa dumele go robala le yena ke gore ga a mo rate, fela Thoko o re o a mo rata.
- Tshepo o mo phaya thetho ka kgang.
- Pelo ya Thoko e bohloko kudu e bile o a lla.
- Ka morago ga matšatši Thoko o ngwalela Tshepo lengwalo leo a mmošago gore o šomišetše tshepo le lerato la gagwe bohlaswa ebile o fedišetše le bokgarebe bja gagwe.
- Tshepo o a itshola.

- Molekwa a ngwale ka motho wa boraro.
- Boikgopolelo le go latelwa ga melao di tla elwa šedi.

(10)

[10]

POTŠIŠO 3

- 3.1 Go leka go jabetša moreki gore Thuto ya theknolotši/ IT e tla go lefela tšhelete ye ntši yeo o tla kgonago go ithekela diaparo tša mmakgonthe gomme wa lebega o le yo mobotse ka mehla (2)
- 3.2 E lebantšhitše bafsa bao ba ratago diaparo tša setaele le fešene gore ba tsene sekolo/ goba e lebantšhitše batho ka moka bao ba ratago dithuto tša theknolotši/IT. (2)
- 3.3 E tsoša kganyogo ya bobotse bja go apara diaparo tšeo o di ratago, tša fešene ge o kgethile thuto ya IT. (2)
- 3.4 Taetšo ya gore Thuto ke bokamoso bja gago. (2)

[8]

POTŠIŠO 4

- 4.1 Le šupa/ laetša nako. (1)
- 4.2 Go fetiša ba- go bapetša ditiro/ go laetša ka fao ditiro di fapanago ka gona. (2)
- 4.3 Leamanyirui- lerui le hlaola leina. (2)
- 4.4 O mmoditše gore a amogele palamonwana ya gagwe. (1)
- 4.5 Tiro e phethagetše. (1)

[8]

POTŠIŠO 5

- 5.1.1 Go befelwa kudu.
Go kwa bohloko kudu ebile o a goeletša. (2)
- 5.1.2 Ntshwarele hle. Taetšo ya tlhompho le boikokobetšo. (2)
- 5.1.3 Ga ke fetolwe ke mosadi- O kgetholla ebile o gatelela basadi gore ba se mo fetole ge a bolela. (2)

- 5.1.4 a. (sediri) ke (nna)- tiro e dirwa ke yena/ motho yo a dirago tiro.
b. (tiro) go otlala- tiro yeo e dirwago/ seo se dirwago.
c. (lebopi la letlago) tla- taetšo ya gore tiro e tla dirwa nako ye e sa tlogo.
d. (sedirišwa) feisi- selo seo se dirišwago go phethagatša tiro. (2)

[8]

5.2

5.2.1 ke nku- leba la go swantšha. (1)

5.2.2 Le laetša sebopego. (1)

5.2.3 Le laetša mokgwa. (1)

[3]

POTŠIŠO 6

Afrika (1)

ikgantšha (1)

Ge (1)

[3]